–использовать различные когнитивные навыки (анализ, синтез, сравнение, обобщение и др);

–излагать свои мысли ясно, уверенно и корректно по отношению к окружающим;

–аргументировать свою точку зрения и учитывать точки зрения других;

–выражать свое отношение к прочитанному, давать оценку той информации, которую получили, или оценивать героев произведения, о которых прочитали;

–вступать в диалог с автором текста, спорить с ним или соглашаться с его мнением;

–сотрудничать и работать в группе.

Действительно, использование таблиц в учебном процессе способствует развитию у студентов критического мышления, поскольку создание таблиц требует разработки, анализа и интерпретации информации, структурирования содержания текстов. Также их использование помогает осмысленно представить информацию, выявлять связи между предложенными в тексте понятиями, анализировать их, что способствует выходу на более высокий уровень понимания текста. Естественно, когда студент применяет таблицы, чтобы зафиксировать собственное понимание текстовых взаимосвязей, он закрепляет умение отслеживать сам процесс своего критического размышления. Очень важно, чтобы обучающиеся научились различать, какой тип таблиц наиболее уместен в той или иной ситуации. Выполняли работу студенты с повышенным интересом. Радует, что у каждого было что-то свое, выражавшее его переживания и индивидуальную точку зрения.

Мои наблюдения за студентами на занятиях показали, что работа в рамках проекта RWCT дала свои положительные результаты. Значительно увеличилась доля самостоятельной читательской деятельности студентов, стали разнообразными приемы их работы с текстом, повысились качество и результативность труда. Студенты значительно совершенствовали свои навыки в анализе, синтезе, обобщении. Научились рассуждать, делать выводы, доказывать, приводя различные аргументы. Особенно ценным для меня явилось то, что студенты стали больше читать, расширилась тематика читаемых книг, возросли их читательские интересы и потребности. Умение работать с таблицами после прочтения книг стало для них средством дальнейшего самообразования, самовоспитания.

Литература:

1. С.Мирсеитова «Обучение как поиск и поиск для обучения: формы и методы развития критического мышления обучающихся», Караганда, серия «Школа профессионального развития», 2011.
2. С.Мирсеитова «Становление и развитие философии учителя: гуманистическая парадигма», Алматы, 2011.
3. Журналы «Голос и видение», «Перемена».

Summary

Usage of the method of upward reading on the example of the story "Aklima" of G.Musrepov improves effectiveness of cognitive activity of students, increases quantity of reading activity of students, and improves quality and results of studying.

СТУДЕНТТЕРІҢ ТАНЫМДЫҚ БЕЛСЕНДІЛІГІ МЕН БІЛІМ САПАСЫН АРТТЫРУ ЖОЛДАРЫ

Каирова Б.К.

Казахстан, Костанай мемлекеттік педагогикалық институты

XXI ғасырға аяқ басқан Қазақстан күрделі саяси-экономикалық, әлеуметтік-психологиялық бет бұрыстармен қоғамдық жаңару үрдістері үстінде дамып келеді.

Бүгінгі таңда ұрпақ алдында: «Қазақстан 2030» бағдарламасындағы: «Барлық Қазақстандықтардың өсіп-өркендеу қауіпсіздігі мен әл-ауқатының артуы» атты ел басымыздың ха-

лыққа, соның ішінде жастарға жасаған жолдауын іске асыру жауапкершілігі тұр. Ұлттың болашағы – тәуелсіз мемлекетіміздің ертеңгі ұрпағының рухани байлығы, мәдениеті, саналы, ұлттық ойлау қабілеті мен біліміне, іскерлігіне байланысты.

Егеменді еліміздің білім беру жүйесінде әлемдік деңгейге жету үшін жасалынып жатқан талпыныстар оқытудың әр түрлі әдіс-тәсілдерін қолдана отырып, терең білімді, ізденімпаз, барлық іс-әрекетінде шығармашылық әрекетті ұстанатын, сол тұрғыда өз болмысын таныта алатын жеке тұлғаны қалыптастыру ісіне ерекше мән берілуде.

Дарынды, білімді жастар ғана егеменді еліміздің ертеңін баянды етіп, қоғамның әлеуметтік-экономикалық дамуына үлес қоса алады. Сондықтан, студентттер оқытушы берген білім мен тәжірибе тағылымдарын игеріп қана қоймай, оны әрі қарай өзінің белсенді, нысаналы, зерделі танымдық іс-әрекетімен сабақтастыра жалғастырып, өзін-өзі әрқашанда дамыта жетілдіруі нәтижесінде жаңа заманның зиялы кәсіпкері, өз мамандығының шебері бола алады. Осыған орай, студенттердің танымдық белсенділігін қалыптастыруды арнайы ұйымдастыру – оқу үрдісін жетілдірудің негізгі шарты болып табылады. Оны жүзеге асыру студенттердің танымдық белсенділігі мен ізденімпаздығын ынталандыруға септігін тигізетін оқу үрдісін ұйымдастырудың тәсілдерін, әдістері мен нысандарын іздестіруге негіз береді.

Оқу үрдісінде оқу белсенділігін арттырудың жолдары мен тәсілдерін, танымдық ізденімпаздық, танымдық белсенділігін қалыптастыру мәселелері туралы идеяларды Я.А.Коменскийдің, Ы.Алтынсариннің, В.В.Давыдовтың, Ш. Амонашвилидің, А.Е.Әбілқасымованың, Т.С.Сабыровтың т.б. педагогтардың еңбектерінен табуға болады. Сонымен бірге, танымдық іс-әрекет ұғымы мен танымдық белсенділікті қалыптастырудың психологиялық мәселелерімен Б.Г. Ананьев, А.В. Дмитриев, И.С. Кон, В.Т. Лисовский, З.Ф. Есарев, Х.Т.Шерьязданова, С.М.Жақыпов т.б. психологтар айналысқан.

Танымдық белсенділікті дамытудағы оқыту әдістемесінің негізін алғашқылардың бірі болып қалаған ұлы педагог Я.А.Коменский: «Заттың не құбылыстың түп тамырына жету, анықтау қабілетін дамыту, оны шынайы түсіну және оны қолдана білу қажет»,-деп ерекше атап өткен[1]. Ал, М.Жұмабаев өзінің «Педагогика» атты оқулығында оқыту процесінде қарапайымнан күрделіге көше отырып, өз бетінше оқуға, өз бетінше білім алуға үйрету қажеттігін атап көрсеткен.

Студенттердің танымдық белсенділігін, ақыл-ой қабілеттерін дамытуда, оқуға қажетті біліктер мен дағдылар, алған білімнің саналылығы және біліктілігін қамтамасыз етуде көрнекіліктер мен инновациялық технологиялардың маңызы зор. Танымдық әрекеттің негізінде студенттерде танымдық белсенділік қалыптасады. Танымдық белсенділік – студенттің оқуға, білуге деген құштарлығын, ынта-ықыласыншыңдайды. Студенттердің танымдық белсенділігін қалыптастыруда оқу материалдарының маңыздылығы, теориялық және практикалық құндылығымен қатар сабақ беруде оқытудың интерактивтік, инновациялық технологияларыншебер қолдана отырып, оқу үрдісін ұйымдастырудың маңызы зор.

Әрине, студенттердің танымдық белсенділігін арттыруда оқытушының жеке тұлғалық қасиеттерімен кәсіптік шеберлігі үлкен роль атқарады. Дегенмен, студент өз тарапынан танымдық белсенділікті қалыптастыруға әрекеттенбесе, өз мінез құлқына бақылау жасамаса, өз өміріне жауапкершілікпен қарамаса жақсы жетістіктерге жетуі мүмкін емес. Сондықтан, жетістіктерге жетуге талпынған студент тек қана өз білім деңгейіне, біліктіліктері мен дағдыларына жауапкершілікпен қарап, бақылау жасаған жағдайда ғана білімді сапалы меңгеріп, жасаған жұмысының нәтижесін көреді [2].

Тұлғаның психикалық даму заңдылықтарын қарастыра отырып, А.Н.Леонтьев оқу әрекеті процесіндегі студенттердің танымдық әрекетіне көп көңіл бөлген және әрекетті туғызатын танымдық қажеттіліктері екенін айта келіп, психология ғылымына жетекші әрекет түсінігін енгізген. Студенттердің негізгі жетекші әрекеті кәсіптік оқу болса, осы үрдісті тиімді ұйымдастыру арқылы болашақ мамандардың ізденімпаздығын, әрқашанда өз білімін жетілдіріп отыру дағдысын қалыптастыра отырып, оқытудың маңызы зор. Негізгі танымдық қызығушылық қызметін А.Н.Леонтьев іс-әрекет пен мотивтердің ауыспалық механизмімен байла-

ныстырды. Студент оқу іс-әрекетіне әлеуметтік-психологиялық қажеттілігін қанағаттандыру үшін келеді. Сәтті ұйымдастырылған оқу әрекеті үрдісінде студенттің танымдық белсенділігі екі жақты қызмет атқарады: 1) іс-әрекетке саналы түрде белсенді бағытталады; 2) іс-әрекетке субъективті мағына бере отырып, белгілі бір жағымды эмоциялық көңіл күй кешеді [3].

Студенттердің танымдық белсенділігінің көрсеткіштерінің бірі оның мотивтік өрісі болып табылады. Мотивтік өріс студенттердің өзін-өзі ынталандыру нәтижесінде білім мен дағдысын қалыптастыруға негіз береді. Студенттердің танымдық белсенділігін арттыруға, таным қабілеттілігін ынталандыруға түрткі болатын – оқытудың инновациялық технологиялары. Қазіргі кезде оқу әрекетіне көптеген жаңа оқыту технологиялары енгізіліп жатыр. Солардың бірі әлеуметтік-психологиялық тренингтер жүргізу арқылы студенттердің кәсіптік дайындығын арттыру, болашақ мамандығына сәйкес дағдыларды қалыптастыру.

Қостанай мемлекеттік педагогикалық институтының психология және педагогика факультетінде «Психология» мамандығында оқитын студенттермен жүргізілген зерттеу жұмыстарының нәтижесіне тоқталып өтейік. Зерттеу жұмысымызға Т.И.Ильинаның «Жоғарғы оқу орнында оқу мотивациясы»; А.А.Реанның «Студенттердің оқу әрекетінің мотивациясы» әдістемелері қолданылды. Диагностика жұмыстары зерттеудің басында және екі ай өткізілген әлеуметтік-психологиялық тренинг жұмыстарынан кейін жүргізілді. Әлеуметтік-психологиялық тренингте ситуациялық, іскерлік ойындар, пікір алмасу мәдениеті, ой толғау, арт-терапия сияқты көптеген әдістерді мақсатқа сәйкес интегративті қолданылады.

Зерттеу жұмыстарының нәтижесі 1 суретте келтірілген.

«Жоғарғы оқу орнында оқу мотивациясы» (Т.И.Ильина) әдістемесінің әлеуметтік-психологиялық тренинг жүргізгенге дейінгі және кейінгі нәтижелері 1 суретте келтірілген.

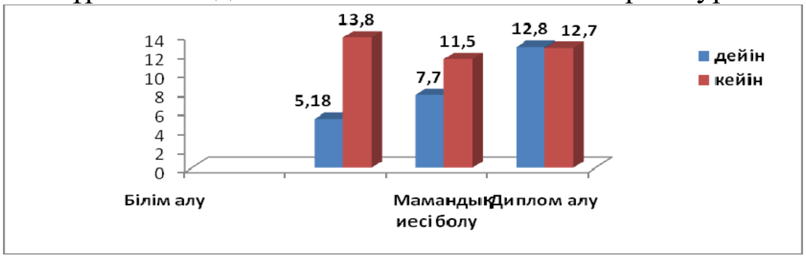

1 сурет. «Жоғарғы оқу орнында оқу мотивациясы» (Т.И.Ильина)

Әлеуметтік тренинг сабақтарынан кейін студенттердің оқу мотивациясы жоғарылаған, яғни олардың танымдық белсенділіктері жоғарылап, кәсіптік білім алуға, жақсы маман болуға деген қызығушылықтары артқанын көріп отырмыз. Әрине, жоғарғы оқу орнына келгеннен кейін әрбір студент диплом алғанды қалайды. Дегенмен, студенттердің білімге, болашақта жақсы маман болуға деген қызығушылықтарының жоғарылауы студенттердің танымдық белсенділігінің артуы негізінде білім деңгейінің көтеріліп, дербестігі мен шығармашылығы, ізденімпаздығы мен талғамының қалыптасқанын байқатады.

Зерттеу жұмысымызда қолданылған екінші әдістеме А.А.Реанның «Студенттердің оқу әрекетінің мотивациясы». Бұл әдістеме студенттердің жақсы маман болуға, терең кәсіби білім алуға, болашақ кәсіпте табысты болуға және интеллектуалдық қанағаттанушылық сезімін анықтайды. Зерттеу жұмысының нәтижесі 2 суретте келтірілген.

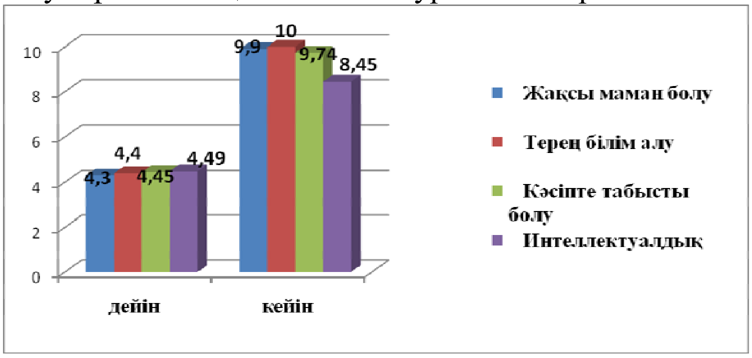

2 сурет «Студенттердің оқу әрекетінің мотивациясы» (А.А.Реан)

Бұл әдістеменің нәтижесі де әлеуметтік-психологиялық тренингтен кейін студенттердің танымдық белсенділігі мен кәсіптік дайындығының артқанын байқатады. Олай болса, қазіргі кезде оқу-тәрбие жұмыстарына енгізіліп жатқан оқытудың жаңа технологияларын қолдана отырып, болашақ мамандардың танымдық белсенділігін көтеру, болашақ кәсібіне деген қызығушылығын тудыру арқылы сапалы білім беру міндеті жоғарғы мектепте өзекті мәселелердің бірі болып қала береді.

Қорыта айтқанда, студенттердің – танымдық белсенділігін арттыру, өз ісінің шебер маманын қалыптастыру проблемасы әрқашанда психология-педагогика ғылымдарының зерттеу объектісі бола отырып, білім беру жүйесіне әлі де көптеген жаңашыл тың идеялар мен технологияларды өмірге әкеледі.

Әдебиеттер:

1. Давыдов В.В. Проблемы развивающегообучения. – М.; Педагогика. 1986. 239 б.
2. Столяренко А.М.Социальная психология. – М.; ЮНИТИ. 2001. 543 б.
3. Леонтьев А.Н. Деятельность.Сознание. Личность. – М.; Политиздат. 1972. 304 б.

Abstrakt

This article considers the problem of the development of students cognitive activity. The cognitive activity is the pledge for thefurthest development of every student as a person and as a future specialist.

АКАДЕМИЧЕСКАЯ МОБИЛЬНОСТЬ. ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ

Катпенова С.А.

Казахстан, Костанайский медицинский колледж

Проблема повышения качества подготовки специалистов в Республике Казахстан является приоритетной для образовательных учреждений всех уровней.

Одним из путей повышения качества образования является развитие международного сотрудничества и академической мобильности учащихся и преподавателей.

С целью интеграции в мировое образовательное пространство Казахстан в 1997 году признал принципы Лисабонской конвенции «О признании квалификаций, относящихся к высшему образованию в Европейском регионе», открыв тем самым доступ к образовательным ресурсам других государств и возможность обучения в учебных заведениях других стран.

В 2010 году Казахстан подписал Болонскую декларацию и стал 47-м государством, вступившим в Болонский процесс и первым центральноазиатским государством – членом Европейского образовательного пространства.

Учитывая, что создание условий для академической мобильности является одним из основных постулатов Болонского процесса, в Государственной программе развития образования Республики Казахстан на 2010-2020 годы поставлена задача достижения 20%-го уровня мобильности преподавателей и студентов и обеспечение максимального доступа к передовой научной и материальной базе.

Конечно, ведущая роль в развитии международного сотрудничества и академической мобильности преподавателей и учащихся принадлежит вузам. Министерством образования и науки Республики Казахстан разработана Концепция академической мобильности и механизмы ее обеспечения, в т.ч. разработка программ двудипломного образования, создание консорциумов вузов.

Например, в ведущем медицинском вузе нашего региона Карагандинском государственном медицинском университете широко практикуется проведение гостевых лекций и вебинаров. Магистранты и преподаватели КГМУ проходят обучение в Пражском государственном университете (Чехия).